

## תואר מוסמך בניהול ומדיניות משאבי טבע וסביבה (815)

תכנית משותפת של הפקולטה למדעי החברה וביה"ס המתקדם ללימודי הסביבה

<http://env.huji.ac.il/page/1530>

02-5883346	טל'	ראש בית הספר ללימודי הסביבה	<a href="#">פרופ' ערן פייטלסון</a>
02-5883349	טל'	ראש התכנית	<a href="#">פרופ' איתי פישהנדלר</a>
02-6586055	טל'	מנהלת אדמיניסטרטיבית, בית הספר ללימודי סביבה	<a href="#">גב' ליאורה חבר</a>
02-5883019	טל'	רכזת המחלקה לגאוגרפיה	<a href="#">גב' שלי עמיר</a>

### מורי התכנית

ד"ר אברהם אבנשטיין (כלכלה)  
ד"ר רן אהרנסון (גאוגרפיה)  
פרופ' אלון אנגרט (מדעי הסביבה)  
פרופ' אורי דיין (גאוגרפיה)  
ד"ר עמית טובי (גאוגרפיה)  
פרופ' נעם לוין (גאוגרפיה)  
פרופ' ראובן לסטר (משפטים)  
פרופ' אפרת מורין (גאוגרפיה)  
פרופ' ערן פייטלסון (גאוגרפיה)  
פרופ' איתי פישהנדלר (גאוגרפיה)  
פרופ' דני פלזנשטיין (גאוגרפיה)  
ד"ר גלעד רוזן (גאוגרפיה)  
ד"ר אפרת שפר (חקלאות)

### מורים אורחים, מורים מן החוץ ועמיתי הוראה

ד"ר איל אשבל  
מר עדי בן נון  
עו"ד עמית ברכה  
גב' ולרי ברכיה  
גב' איריס האן  
ד"ר דרור הבלנה  
מר אמיתי הר לב  
ד"ר גיולי טרוטייר  
ד"ר ניצן לוי  
ד"ר סיניה נתניהו  
ד"ר אורית סקוטלסקי  
ד"ר שאול ציונית  
ד"ר גד רובין

### רקע

התמודדות עם בעיות סביבתיות מחייבת עבודת צוות של מומחים בתחומים שונים. בייחוד יש צורך בשילוב בין מומחים בדיסציפלינות מהמדעים הניסויים עם מומחים בתחומי המדיניות והניהול. עליית החשיבות של נושאים סביבתיים בשיח המדיניות הישראלי, והצפי שהלחצים הסביבתיים ילכו ויחריפו כתוצאה מהמשך תהליכי הצמיחה וההצטופפות המאפיינים את ישראל, מחייבים הכשרת מומחים בתחומי המדיניות והניהול הסביבתי אשר יוכלו לעבוד במשותף עם מומחים מדיסציפלינות

הפקולטה למדעי החברה וביה"ס המתקדם ללימודי הסביבה, תואר מוסמך בניהול ומדיניות משאבי טבע וסביבה, תשע"ז

אחרות. התכנית בניהול ומדיניות משאבי טבע וסביבה באה להכשיר מומחים בתחום המדיניות הסביבתית תוך מתן הכלים לעבודת צוות עם מומחים מהמדעים הניסויים. התכנית נכללת בין תכניות ביה"ס המתקדם ללימודי סביבה, שהוא ב"ס על-פקולטטי, המתמקד בקידום יחסי הגומלין בין דיסציפלינות במטרה להכשיר תלמידים לעבודה ומחקר בצוותים רב-תחומיים בנושאי סביבה.

### מבנה הלימודים

בתכנית הלימודים מספר רכיבים :

הרכיב הראשון מקנה מושגים ממדעי הטבע הנדרשים להבנת הבעיות הסביבתיות ולעבודה בצוותים משותפים עם חוקרים ומומחים מהמדעים הניסויים.

הרכיב השני מקנה בסיס איתן בתפיסות ובגישות להתמודדות עם סוגיות סביבה וניהול משאבי טבע.

הרכיב השלישי הם קורסים מתודיים שנועדו להקנות בסיס למחקר סביבתי במדעי החברה.

הרכיב הרביעי הוא הקניית כלי עבודה המשמשים בשדה המעש ובכלל זאת תרגול בכלי עבודה יישומיים.

את התכנית ניתן ללמוד הן לתואר מחקרי והן לתואר לא מחקרי. הסטודנטים יוכלו להתמקד בניהול ומדיניות סביבתית או בניהול ומדיניות משאבי טבע<sup>1</sup>. כמו כן ניתן לשלב התמחות בתכנון עירוני ואזורי במסגרת המכון ללימודים עירוניים ואזוריים עם הלימודים בתכנית.

### היקף הלימודים

מסלול מחקרי	מסלול מחקרי	
40 נ"ז	36 נ"ז	קורסים :
8 נ"ז	4 נ"ז	עבודות סמינריוניות :
48 נ"ז	40 נ"ז	<b>סה"כ:</b>

#### הרכב הציון למוסמך במסלול המחקרי :

65%	ממוצע ציוני קורסים
35%	עבודת גמר

#### הרכב הציון למוסמך במסלול הלא מחקרי :

100%	ממוצע ציוני קורסים
------	--------------------

ניתן להרשם למסלול המחקרי עם הרישום לתואר מוסמך או לעבור למסלול המחקרי בשנה השנייה לתואר. הרישום/מעבר למסלול המחקרי מותנה בקבלת אישור בכתב ממנחה (חבר סגל בפקולטה למדעי החברה) אשר הביע את הסכמתו להדריך את התלמיד ובתנאי שלתלמיד ממוצע של 85 לפחות.

<sup>1</sup> ההבדל בין שני המסלולים הוא בהרכב קורסי הבחירה, בתיאום עם ראש התכנית

## מה עושים עם זה?

עם התרחבות השוק הפרטי בתחומים אלו, מתרחב מעגל מקומות התעסוקה, מעבר לגופים המוסדיים (המשרד להגנת הסביבה, רשות הטבע והגנים וכד') וגופים אזרחיים (כגון החברה להגנת הטבע, אדם טבע ודין, וגופים סביבתיים מקומיים) לחברות ייעוץ פרטיות, שמספרן הולך ועולה.

## תנאי קבלה

- ציון ממוצע של 85 בלימודי התואר הראשון.
  - ריאיון אישי עם ראש ביה"ס וראש התכנית
- ראש התכנית, באישור ועדת ההוראה, רשאי לקבל תלמידים שציון הבוגר שלהם נופל מ-85 במידה והוכיחו ניסיון יוצא דופן או באים מתחום עניין שלתכנית יש עדיפות לקלוט ממנו מועמדים.

## תכנית הלימודים:

היקף	מסלול א' (מחקרי)	היקף	מסלול ב' (לא מחקרי)
	קורסי רקע <sup>2</sup>		קורסי רקע <sup>2</sup>
	<b>לימודי חובה</b>		<b>לימודי חובה</b>
4 נ"ז	89775 מבוא למדעי הסביבה- מורחב (יועבר בוידאו קונפרנס)	4 נ"ז	89775 מבוא למדעי הסביבה- מורחב (יועבר בוידאו קונפרנס)
2 נ"ז	40422 גישות למדיניות סביבתית במרחב	2 נ"ז	40422 גישות למדיניות סביבתית במרחב
2 נ"ז	49601 דיני סביבה	2 נ"ז	49601 דיני סביבה
3 נ"ז	71148 מבוא לכלכלת משאבי טבע וסביבה ללא כלכלנים (יועבר בוידאו קונפרנס)	3 נ"ז	71148 מבוא לכלכלת משאבי טבע וסביבה ללא כלכלנים (יועבר בוידאו קונפרנס)
2 נ"ז	49600 סדנא בין מקצועית לבעיות הסביבה	2 נ"ז	49600 סדנא בין מקצועית לבעיות הסביבה
2 נ"ז	40850 מדיניות סביבתית להלכה ולמעשה ( במקום קורס "מינהל סביבתי השוואתי")	2 נ"ז	40850 מדיניות סביבתית להלכה ולמעשה
1 נ"ז	40681 סמינר במדיניות סביבתית	1 נ"ז	40681 סמינר במדיניות סביבתית
	<b>לימודי חובה מתודיים</b>		<b>לימודי חובה מתודיים</b>
קורס אחד	קורס מתקדם בתחום הממ"ג או החישה מרחוק	קורס אחד	קורס מתקדם בתחום הממ"ג או החישה מרחוק
2 נ"ז	40903 שיטות מחקר למ"א	2 נ"ז	40903 שיטות מחקר למ"א
3 נ"ז	40801 סטטיסטיקה למוסמך	3 נ"ז	40801 סטטיסטיקה למוסמך
	<b>חובת בחירה - אולפן</b>		<b>חובת בחירה - אולפן</b>
קורס אחד	<ul style="list-style-type: none"> <li>• 40860 אולפן בתכנון סביבתי</li> <li>• 40949 סדנא בניהול קונפליקטים סביבתיים רב צדדים</li> </ul>	קורס אחד	<ul style="list-style-type: none"> <li>• 40860 אולפן בתכנון סביבתי</li> <li>• 40949 סדנא בניהול קונפליקטים סביבתיים רב צדדים</li> </ul>

<sup>2</sup> קורסי ההשלמה ייקבעו פרטנית בהתאם ללימודי התואר הראשון

	סמינר		סמינר
שני קורסים	<p>חובת לימוד 2 קורסים מסוג שוס או סמינר מבין הבאים :</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>40831 תמורות במדיניות הקרקעית והתכנוניות בישראל</li> <li>40220 שימושי GIS לקבלת החלטות בשמירת טבע</li> <li>40935 מדיניות ניהול משאבי המים בישראל</li> <li>40959 שינויי אקלים וחברה השלכות, פגיעות והסתגלות</li> </ul>	קורס אחד	<p>חובת לימוד קורס מסוג שוס או סמינר מבין הבאים :</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>40831 תמורות במדיניות הקרקעית והתכנוניות בישראל</li> <li>40220 שימושי GIS לקבלת החלטות בשמירת טבע</li> <li>40935 מדיניות ניהול משאבי המים בישראל</li> <li>40959 שינויי אקלים וחברה השלכות, פגיעות והסתגלות</li> </ul>
8 ני"ז	עבודות סמינריוניות	4 ני"ז	עבודה סמינריונית
להשלמת הני"ז לתואר	<b>לימודי בחירה</b>	להשלמת הני"ז לתואר	<b>לימודי בחירה</b>
	<ul style="list-style-type: none"> <li>40652 תכנון סביבתי : סוגיות וגישות</li> <li>49863 תכנון מרחבי ואיכות הסביבה</li> <li>70352 הידרולוגיה של מים עיליים : תהליכים, תצפיות ומודלים</li> <li>40458 קלימטולוגיה סינופטית של מזרח הים התיכון</li> <li>49807 מבוא לדיני תכנון ובנייה</li> <li>40622 מבוא לניהול פסולת מוצקה</li> <li>40946 געגועים לנחל : הצלחות וחסמים לשיקום נחלים בישראל</li> <li>40789 אקולוגיה פוליטית של מים : גישות ביקורתיות</li> <li>49622 מדיניות מזון</li> <li>90820 אקולוגיה של שמירת טבע</li> </ul>		<ul style="list-style-type: none"> <li>40652 תכנון סביבתי : סוגיות וגישות</li> <li>49863 תכנון מרחבי ואיכות הסביבה</li> <li>70352 הידרולוגיה של מים עיליים : תהליכים, תצפיות ומודלים</li> <li>40458 קלימטולוגיה סינופטית של מזרח הים התיכון</li> <li>49807 מבוא לדיני תכנון ובנייה</li> <li>40622 מבוא לניהול פסולת מוצקה</li> <li>40946 געגועים לנחל : הצלחות וחסמים לשיקום נחלים בישראל</li> <li>40789 אקולוגיה פוליטית של מים : גישות ביקורתיות</li> <li>49622 מדיניות מזון</li> <li>90820 אקולוגיה של שמירת טבע</li> </ul>
		0 ני"ז	עבודת גמר
48	סה"כ ני"ז לתואר	40	סה"כ ני"ז לתואר

**תואר מוסמך בניהול ומדיניות משאבי טבע וסביבה (815)  
בהתמחות בתכנון עירוני ואזורי (808)**

<http://urbanstudies.huji.ac.il/program.htm> לאתר המכון ללימודים עירוניים ואזוריים

לימודי ההתמחות מעוגנים במכון ללימודים עירוניים ואזוריים. התכנית מקנה ידע עיוני ומעשי בתחום התכנון העירוני והאזורי ומכשירה תלמידים לעבודה כמתכננים עירוניים, כמשתתפים בצוותי תכנון ובתחומים אחרים של מדיניות עירונית.

מוסמכי התכנית מצויים בכל תחומי העשייה התכנונית: ברמה הארצית (משרדי הפנים, השיכון, התיירות, התחבורה והסביבה), ברמה המקומית (רשויות מקומיות ועירויות), בגופים ציבוריים בתחומי הסביבה והשימור ובחברות ייעוץ ותכנון פרטיות. למכון קשרים הדוקים עם אנשי מפתח הן במגזר הציבורי והן במגזר הפרטי והצעות העבודה המופנות למכון מועברות ישירות לתלמידים.

ההתמחות בתכנון עירוני ואזורי בשילוב עם התואר בניהול ומדיניות משאבי טבע וסביבה כוללת קורסי ליבה עיוניים בתחום העירוני, קורסים מתודולוגיים, כולל מערכות מידע גאוגרפיות, וקורסים בתכנון, כמו תיאוריות בתכנון, דיני תכנון ובנייה, תכנון הלכה למעשה, כלכלת מקרקעין וענף הנדל"ן, אולפנים בתכנון וקליניקה אורבנית. היקף הלימודים במכון הוא 23 נ"ז: שישה קורסי חובה, ארבעה קורסי בחירה ועבודה סמינריונית אחת. 12 נ"ז יוכרו כקורסי בחירה למוסמך בניהול ומדיניות משאבי טבע וסביבה.

יש לציין את לימודי ההתמחות בעדיפות נפרדת בטופס ההרשמה ללימודי מוסמך. שילוב התואר עם תכנית זו מקנה תואר "מוסמך בניהול ומדיניות משאבי טבע וסביבה בהתמחות בתכנון עירוני ואזורי".

תלמידי מוסמך אשר אינם בוגרי גאוגרפיה וחפצים להשלים את ההתמחות ב"תכנון עירוני ואזורי" יוכלו לעשות כן כאשר ידרשו מהם קורסי ההשלמה הבאים: 40104 גאוגרפיה של פעילות כלכלית ו-40942 מבוא לממ"ג. ההשלמות הנ"ל נדרשות גם מבוגרי גאוגרפיה אשר לא למדו את שני הקורסים הנ"ל במסגרת לימודיהם לבוגר.

**תכנית הלימודים**

מסלול א' (מחקרי)		מסלול ב' (לא מחקרי)	
לימודי התואר בניהול ומדיניות משאבי טבע וסביבה			
היקף	קורסי רקע <sup>3</sup>	היקף	קורסי רקע <sup>3</sup>
	<b>לימודי חובה</b>		<b>לימודי חובה</b>
4 נ"ז	89775 מבוא למדעי הסביבה- מורחב	4 נ"ז	89775 מבוא למדעי הסביבה- מורחב
2 נ"ז	40422 גישות למדיניות סביבתית במרחב	2 נ"ז	40422 גישות למדיניות סביבתית במרחב
2 נ"ז	49601 דיני סביבה	2 נ"ז	49601 דיני סביבה
3 נ"ז	71148 מבוא לכלכלת משאבי טבע וסביבה ללא כלכלנים (יועבר בוידאו קונפרנס)	3 נ"ז	71148 מבוא לכלכלת משאבי טבע וסביבה ללא כלכלנים (יועבר בוידאו קונפרנס)
2 נ"ז	49600 סדנא בין מקצועית לבעיות הסביבה	2 נ"ז	49600 סדנא בין מקצועית לבעיות הסביבה
2 נ"ז	40850 מדיניות סביבתית להלכה ולמעשה	2 נ"ז	40850 מדיניות סביבתית להלכה ולמעשה

<sup>3</sup> קורסי ההשלמה ייקבעו פרטנית בהתאם ללימודי התואר הראשון

40681 סמינר במדיניות סביבתית	1 נ"ז	40681 סמינר במדיניות סביבתית	1 נ"ז
<b>לימודי חובה מתודיים</b>		<b>לימודי חובה מתודיים</b>	
קורס מתקדם בתחום הממ"ג או החישה מרחוק	קורס אחד	קורס מתקדם בתחום הממ"ג או החישה מרחוק	קורס אחד
40903 שיטות מחקר למ"א	2 נ"ז	40903 שיטות מחקר למ"א	2 נ"ז
40801 סטטיסטיקה למוסמך	3 נ"ז	40801 סטטיסטיקה למוסמך	3 נ"ז
<b>אולפן</b>		<b>אולפן</b>	
40860 אולפן בתכנון סביבתי <sup>4</sup>	במסגרת המכון ללימודים עירוניים	40860 אולפן בתכנון סביבתי <sup>4</sup>	במסגרת המכון ללימודים עירוניים
<b>סמינר</b>		<b>סמינר</b>	
חובת לימוד קורס מסוג שוס או סמינר מבין הבאים:	קורס אחד	חובת לימוד קורס מסוג שוס או סמינר מבין הבאים:	קורס אחד
<ul style="list-style-type: none"> <li>40831 תמורות במדיניות הקרקעית והתכנוניות בישראל</li> <li>40220 שימושי GIS לקבלת החלטות בשמירת טבע</li> <li>40935 מדיניות ניהול משאבי המים בישראל</li> <li>40959 שינויי אקלים וחברה השלכות, פגיעות והסתגלות</li> </ul>	יילמד במסגרת לימודי המכון ללימודים עירוניים	<ul style="list-style-type: none"> <li>40831 תמורות במדיניות הקרקעית והתכנוניות בישראל</li> <li>40220 שימושי GIS לקבלת החלטות בשמירת טבע</li> <li>40935 מדיניות ניהול משאבי המים בישראל</li> <li>40959 שינויי אקלים וחברה השלכות, פגיעות והסתגלות</li> </ul>	
עבודה סמינריונית	4 נ"ז		
<b>לימודי בחירה</b>	להשלמת הנ"ז לתואר	<b>לימודי בחירה</b>	להשלמת הנ"ז לתואר
<ul style="list-style-type: none"> <li>40652 תכנון סביבתי: סוגיות וגישות</li> <li>49863 תכנון מרחבי ואיכות הסביבה</li> <li>70352 הידרולוגיה של מים עיליים: תהליכים, תצפיות ומודלים</li> <li>40458 קלימטולוגיה סינופטית של מזרח הים התיכון</li> <li>49807 מבוא לדיני תכנון ובנייה</li> <li>40622 מבוא לניהול</li> </ul>		<ul style="list-style-type: none"> <li>40652 תכנון סביבתי: סוגיות וגישות</li> <li>49863 תכנון מרחבי ואיכות הסביבה</li> <li>70352 הידרולוגיה של מים עיליים: תהליכים, תצפיות ומודלים</li> <li>40458 קלימטולוגיה סינופטית של מזרח הים התיכון</li> <li>49807 מבוא לדיני תכנון ובנייה</li> <li>40622 מבוא לניהול</li> </ul>	

<sup>4</sup> אולפן זה ייחשב כאחד משני אולפני החובה במכון ללימודים עירוניים

	<ul style="list-style-type: none"> <li>פסולת מוצקה</li> <li>40946 געגועים לנחל :</li> <li>הצלחות וחסמים לשיקום נחלים בישראל</li> <li>40789 אקולוגיה פוליטית של מים : גישות ביקורתיות</li> <li>49622 מדיניות מזון</li> <li>90820 אקולוגיה של שמירת טבע</li> <li>40949 סדנא בניהול קונפליקטים סביבתיים רב צדדים</li> </ul>		<ul style="list-style-type: none"> <li>פסולת מוצקה</li> <li>40946 געגועים לנחל :</li> <li>הצלחות וחסמים לשיקום נחלים בישראל</li> <li>40789 אקולוגיה פוליטית של מים : גישות ביקורתיות</li> <li>49622 מדיניות מזון</li> <li>90820 אקולוגיה של שמירת טבע</li> <li>40949 סדנא בניהול קונפליקטים סביבתיים רב צדדים</li> </ul>
		0 נ"ז	עבודת גמר
36	<b>סה"כ נ"ז לניהול ומדיניות משאבי טבע וסביבה</b>	28	<b>סה"כ נ"ז לניהול ומדיניות משאבי טבע וסביבה</b>
<b>לימודי ההתמחות בתכנון עירוני ואזורי (מטעם המכון ללימודים עירוניים ואזוריים)<sup>5</sup></b>			
	<b>לימודי חובה</b>		<b>לימודי חובה</b>
2 נ"ז	תיאוריות התכנון	2 נ"ז	תיאוריות התכנון
2 נ"ז	מבוא לדיני תכנון ובנייה	2 נ"ז	מבוא לדיני תכנון ובנייה
1 נ"ז	סמינר מכוני	1 נ"ז	סמינר מכוני
2 נ"ז	לבחירה קורס אחד מהשניים מבוא לכלכלת מקרקעין ; תכנון - הלכה ומעשה	2 נ"ז	לבחירה קורס אחד מהשניים מבוא לכלכלת מקרקעין ; תכנון - הלכה ומעשה
4-6 נ"ז	שני אולפנים <sup>6</sup> /סדנאות	4-6 נ"ז	שני אולפנים <sup>6</sup> /סדנאות
6-8 נ"ז	<b>קורסי בחירה בהתמחות – אחד מהם סמינר אשר במסגרתו יש להגיש עבודה סמינריונית</b>	6-8 נ"ז	<b>קורסי בחירה בהתמחות – אחד מהם סמינר אשר במסגרתו יש להגיש עבודה סמינריונית</b>
19	<b>נ"ז קורסי ההתמחות</b>	19	<b>נ"ז קורסי ההתמחות</b>
4	<b>עבודה סמינריונית</b>	4	<b>עבודה סמינריונית</b>
23	<b>סה"כ נ"ז בהתמחות</b>	23	<b>סה"כ נ"ז בהתמחות</b>
59	<b>סה"כ נ"ז לתואר בניהול ומדיניות משאבי טבע וסביבה בהתמחות בתכנון עירוני ואזורי</b>	51	<b>סה"כ נ"ז לתואר בניהול ומדיניות משאבי טבע וסביבה בהתמחות בתכנון עירוני ואזורי</b>

<sup>5</sup>תכנית ההתמחות זהה בשני המסלולים

<sup>6</sup>האולפן בתכנון סביבתי יחשב כאולפן אחד מבין שני האולפנים הנדרשים בהתמחות